

**TOV JUNADI U DVIJE VARIJANTE;
TOV JUNADI DO 1 G. STAROSTI KUKURUZOM I SIJENOM,
TOV JUNADI SIJENOM I KUKURUZOM**

Poznato je da je Hrvatska bogata površinama pod kukuruzom, a osobito Sisačko-Moslavačka Posavina.

Još iz moje agronomske aktivnosti sjećam se da ako je u Hrvatskoj malo oborina ili čak suša kukuruz je bio u Sisačko-Moslavačkoj Posavini vrlo uspješan po prinosu i kvaliteti zrna i to osobito sorta posavskog zubana. Uspješan je i hibridni kukuruz. Nije mi poznato da li instituti i proizvođači hibridnog sjemena rade na hibridizaciji Posavskog zubana kao uspješne, prilagođene sorte na posavsko tlo, klimu i dr.

Drago mi je (u mirovini sam) vidjeti po Posavini mnogo tablica sa natpisom koji upozoravaju korisnike sjemenskog kukuruza da poljoprivredna služba izvodi pokuse za potrebe zavoda i instituta, a u svrhe pronalaženja još uspješnije sorte hibridnog kukuruza u Posavini.

Kao što je navedeno u uvodu da je u Posavini i danas kukuruz uspješnog prinosa odlučio sam opisati tov teladi (junadi) do 1 godine starosti na bazi kukuruza u obroku, što ne znači da ga u tovu ne može koristiti i ostala stoka. Tov teladi sa 5 mjeseci starosti počinje sa oko 170 kg žive vage, pa se tovi do 400 kg žensku telad i do 450 kg mušku telad sa 1 godinom starosti.

Povećanje kukuruze daje se postupno, a to znači da na 100 kg težine treba od 6 mjeseci starosti davati oko 1,5 kg kukuruza u dnevnom obroku. Taj postupak u tzv. predtovu (5-6 mj.), a s obzirom na postizanje pune hranidbe s kukuruzom prikazuje donja tabela.

	Težina grla	Kukuruzna dnevno	Kukuruzna na 100 kg žive vage
1 dan	170 kg	1,5 kg	0,8 kg
10 dan	180 kg	2,0 kg	0,9 kg
20 dan	190 kg	2,5 kg	1,3 kg
30 dan	200 kg	3,0 kg	1,5 kg

Navedeni odnos kukuruza na 100 kg žive vage treba biti do završetka tova. U prvoj fazi tova (6-9 mjeseci) u obroku treba biti oko 85 grama prob. bjelančevina na 1 H.J. Ako to nije slučaj onda se uz kukuruz dodaje još 10-20% sojine ili suncokretove sačme. Na taj način zajedno sa kukuruzom dnevni obrok bi iznosio oko 1,75 kg na 100 kg težine žive vage (na 1 kg kukuruza dolazi 1/4 kg sačme).

U vrijeme 6-9 mjeseci može se davati junadi u tovu relativno nešto više kabaste krme, dok se od 9-12 mjeseca smanjuje obrok sijena kao kabaste hrane kao što je i prikazano u donjoj tabeli.

Dob u mjesecima	6	7	8	9	10	11	12
Sijeno (kg)	3	3,5	4,0	3,5	3	2,5	2,5

Taj pristup tovu mlade junadi do 12 mjeseca daje mogućnost praćenja težine kroz 6-7 mjeseci za 220-250 kg za što se utroši sijena oko 620 kg, kukuruza 1200 kg i sačme 120 kg. Prema tome za 1 kg prirasta utroši se oko 5 kg kukuruza, 0,5 kg sačme te 2,5-3 kg sijena. Konačna težina utovljene junadi iznosi za ženske 350 kg, a za muške 400 kg.

Druga varijanta tova je onda ako je kukuruza malo i kad je kukuruz skup, a obiluje se sa kvalitetnim kabastim krmivima, onda se može pristupiti i ovoj kombinaciji tova sa kukuruzom.

Period od 200 dana podijelimo na 2 faze svaku po 100 dana. Za vrijeme prvih 100 dana tova daje se u većoj mjeri kvalitetna voluminozna krmiva kao lucerke ili dobrog livadnog sijena po volji te 1-2 kg kukuruza i oko 1/2 kg sačme uljarica.

U drugoj fazi tova od 100 dana daje se puni obrok kukuruza, a smanjuje se obrok sijena. Ova varijanta tova primjenjuje se kad je kukuruz na visokoj cijeni, jer ga je na tržištu manja količina. Ta varijanta ne daje priraste, a niti kvalitetu mesa kao prva varijanta sa većim utroškom kukuruza kod intenzivnog tova. Jasno je da je i rentabilitet tova nešto slabiji nego u prvom slučaju. To je dobra varijanta tova, ako tržište ne traži izrazitu utovljenost, mlade junadi. Ako se i to ume u obzir onda će uz pravilan postupak i opisana druga varijanta tova zadovoljiti u specifičnim prilikama.

Ta varijanta može se preporučiti i onda ako telad prvih 100 dana ide na dobru ispašu, a drugih 100 dana troši puni obrok kukuruza (oko 5 kg dnevno) uz smanjenje sijena u dnevnom obroku. Kukuruz se daje prekrupljen u suhom stanju uz 50 grama koštana po grlu dnevno i kuhinjska spl 10 grama dnevno na 100 kg žive vage.

Kukuruz se daje prekrupljen, a uvijek u suhom stanju. Mineralne tvari vapnenac ili koštan 50 grama po grlu dnevno kao i kuhinjska sol od 10 grama dnevno na 100 kg žive vage.

Najbolje je da grla dobivaju vodu po volji.

Zaključak

Logično je da tovljenike treba vagati jedanput na mjesec, radi kontrole prirasta u raznoj dobi, a da se može kombinirati težina tovljenika i utrošak krme. Svakako da uspješan tov zahtijeva određene uvjete: dobar izbor materijala za tov, smještaj, kvaliteta krmiva itd.

Nikola Jagačić dipl.ing agr.